

Dr. Mehmet Akif GÜL

**MEDENÎ USÛL HUKUKUNDA
DAVA DEĞERİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR CETVELİ	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM DAVA KONUSU VE DEĞERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

§ 1. Dava Konusu ve Dava Değeri Kavramları.....	5
§ 2. Dava Konusunun Hukukî Niteliği.....	9
A. Genel Olarak.....	9
I. Sübjektif Hak ve Savigny'nin Usûlî Dönüştürmesi	9
II. Savigny'nin Kesin Hüküm Etkisi Anlayışı	10
III. Windscheid ve 1877 Tarihli CPO Taslağı Üzerindeki Etkisi	11
B. Maddî Hukuk Kuramları.....	16
C. Usûlî Dava Konusu Anlayışının Gelişimi.....	20
I. Soyut Kamusal Dava Hakkı	20
II. Somut Kamusal Dava Hakkı: Hukukî Korunma Talebi Kuramı.....	21

III. Usûlî Talebin Doğumu: Hellwig'in Kuramı.....	24
IV. Somut Hak İddiası: Lent'in Kuramı.....	27
D. Usûl Hukuku Kuramları	29
I. Rosenberg'in Kuramı.....	29
II. İki Unsurlu Usûlî Dava Konusu: Habscheid'in Kuramı.....	32
III. Tek Unsurlu Usûlî Dava Konusu: Schwab'in Kuramı.....	36
E. Reforme Edilmiş Maddî Hukuk Kuramları	43
I. Genel Olarak.....	43
II. Soyut Hak İddiası: Nikisch'in Kuramı.....	43
III. Ortak Tasarruf Konusu: Henckel'in Kuramı.....	48
IV. Taleplerin ve Hukukî Sebeplerin Yarışması: Georgiades'in Kuramı.....	52
V. Dava Konusu ve Hukukî Pozisyon: Rimmelspacher'in Kuramı	55
F. Karma Kuramlar	58
I. Usûlî Dava Konusu Kavramı ile Birlikte Maddî Hukuka Göre Şekillenen Hayat Olayı	58
1. Üç Unsurlu Dava Konusu: Böhm'ün Kuramı	59
2. Maddî Hukuka İlişkin Unsur Vakıalar ile Sınırlandırma: Jauernig/Hess – Musielak – Reischl – Wernecke	61
II. Tek Unsurlu Usûlî Talep Kavramının Maddî Hukuka Aktarılması: Hesselberger'in Kuramı.....	64
G. Nisbî Dava Konusu Kuramları.....	67
H. Çekirdek Kuram.....	69
I. Türk Hukukundaki Durum ve Görüşümüz.....	71
I. Türk Hukukundaki Durum	71
II. Görüşümüz.....	74
§ 3. Dava Değerinin Temel Haklar ve Yargılama İlkeleri ile İlişkisi	75
A. Dava Değerinin Temel Haklar ile İlişkisi.....	75
I. Genel Olarak.....	75

II. Yargılama Harç ve Giderleri ile Teminat.....	77
1. Yargılama Harç ve Giderlerinin Adalete Erişim ile İlişkisi.....	77
2. Teminatın Adalete Erişim ile İlişkisi	81
3. Adli Yardım Sisteminin Adalete Erişim Konusundaki İşlevi.....	84
III. Kanun Yoluna Başvuru Sınırı	87
B. Dava Değerinin Yargılama İlkeleri ile İlişkisi	92
I. Tasarruf ve Taleple Bağlılık İlkeleri.....	92
II. Re'sen Araştırma İlkesi.....	96
III. Taraflarca Getirilme İlkesi	98
IV. Teksif İlkesi	98
V. Usûl Ekonomisi İlkesi.....	99
VI. Hukukî Dinlenilme Hakkı	100
VII. Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi.....	102
§ 4. Tarihi Gelişim	104
A. Roma Hukuku	105
B. Fıkıh ve Osmanlı Hukuku	112
I. Fıkıh.....	113
II. Osmanlı Hukuku	114
1. Klâsik Dönem	115
2. Tanzimat Sonrası Dönem	118
III. Değerlendirme.....	125
§ 5. Temel Sistemler ve Karşılaştırmalı Hukuktaki Durum	126
A. Temel Sistemler	126
I. Dava Değerine Dayalı Sistem.....	126
II. Yargılama Masraflarını Esas Alan Sistem.....	128
III. Hâkimin Takdir Yetkisini Esas Alan Sistem.....	129
IV. Mahkeme Masraflarından Muafiyet Sistemi.....	130
B. Karşılaştırmalı Hukuktaki Sistemler	131
I. Amerikan Sistemi	131

II. İngiliz Sistemi.....	139
III. Fransız ve İsveç Sistemleri.....	140
IV. İsviçre, Almanya ve Avusturya Sistemleri	142
C. Değerlendirme ve Hukukumuzdaki Durum.....	144

İKİNCİ BÖLÜM

DAVA DEĞERİNİN ÖNEMİ VE BELİRLENMESİ

§ 6. Dava Değerinin Belirlenmesinin İlk Derece Yargılamasında Önem Taşdığı Durumlar ve Sonuçları	149
A. Genel Olarak	149
B. Davanın Niteliği ile Mahkemelerin Görevi ve Oluşumu	150
I. Genel Olarak.....	150
II. Özel Durumlar	155
C. Yargılama Usûlü.....	160
I. Genel Olarak.....	160
II. “Küçük Uyuşmazlıkların (Small Claims)” Çözümüne İlişkin Karşılaştırmalı Hukuktaki Yargılama Usûlleri	164
1. Genel Olarak.....	164
2. İsviçre ve Almanya.....	165
3. İngiltere ve Galler	167
4. Fransa.....	169
5. Hollanda.....	171
6. Polonya	171
7. İsveç.....	172
III. Değerlendirme.....	173
D. Derdestlik	175
E. Yargılama Harç ve Giderleri.....	177
I. Genel Olarak.....	177
II. Yargılama Harçları.....	179

III. Vekâlet Ücreti	185
1. Sözleşmesel Vekâlet Ücreti	186
2. Yargılama Gideri Olan Vekâlet Ücreti	191
IV. Diğer Yargılama Giderleri	201
F. Teminat	202
G. Davanın Islahı	204
H. Dava Konusunun Devri	209
I. Davaya Müdahale	214
I. Aslî Müdahale	214
II. Fer'i Müdahale	216
J. Hüküm ve Kesin Hüküm	216
§ 7. Dava Değerinin Belirlenmesinin Kanun Yolları	
Bakımından Önem Taşıdığı Durumlar ve Sonuçları	219
A. Genel Olarak	219
B. Kanun Yolları	219
I. İstinaf	219
II. Temyiz	223
III. Yargılamanın İadesi	225
C. Özel Durumlar	226
§ 8. Dava Değerinin Belirlenmesi Esasları	241
A. Dava Değerinin Belirlenmesinde Temel Düzenlemeler	241
B. Uyuşmazlıkların Nitelendirilmesi	247
I. Malvarlığına İlişkin Uyuşmazlıklar	250
II. Malvarlığına İlişkin Olmayan Uyuşmazlıklar	253

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DAVA TÜRLERİ, DİĞER YARGILAMALAR VE UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YÖNTEMLERİ BAKIMINDAN DAVA DEĞERİ

§ 9. Dava Türleri Bakımından Dava Değeri	257
---	------------

A. Genel Olarak	257
B. Talep Edilen Hukukî Korumanın Niteliğine Göre Dava Türleri.....	257
I. Edâ Davası	257
1. Genel Olarak	257
a. Eski Hâle Getirme Davası (Beseitigungsklage)...	258
b. Çift Yönlü Davalar (Doppelseitige Klagen – Actio Duplex).....	259
2. Belirli Bir Miktar Paranın Talep Edildiği Davalar.....	262
3. Belirli Bir Miktar Paranın Talep Edilmediği Davalar.....	264
II. Tespit Davası.....	264
III. İnşai Dava	266
1. Genel Olarak.....	266
2. Şirketler Hukukuna İlişkin Davalar	267
3. Miras Hukukuna İlişkin Davalar	271
4. Eşya Hukukuna İlişkin Davalar	272
C. Talep Sonucuna Göre Dava Türleri.....	274
I. Kısmî Dava	274
II. Belirsiz Alacak Davası.....	276
1. Genel Olarak.....	276
a. Birinci Aşama: Geçici Dava Değeri.....	278
b. İkinci Aşama: Kesin Dava Değeri.....	279
2. Özel Durumlar	283
III. Terditli Dava	294
IV. Karşı Dava.....	298
V. Davaların Yiğilmesi	304
1. Genel Olarak.....	304
2. Objektif Dava Yiğilmesi	304
3. Sübjektif Dava Yiğilmesi	319
VI. Topluluk Davası.....	323

§ 10. Çekişmesiz Yargı.....	325
§ 11. Geçici Hukukî Korumalar	327
§ 12. Tahkim.....	329
§ 13. Arabuluculuk.....	332
SONUÇ	339
KAYNAKÇA	359